Sahih Hadisle Amel Etmenin Zorunluluğu

Ebu Muaz el-Çubukâbâdî

Onunla Amel Eden Kimse Olmasa Bile Sahih Hadisle Amel Etmenin Gerektiği

Şeyh el-Elbani rahimehullah Temamu'l-Minne mukaddimesinde on dördüncü kaide olarak şöyle demiştir:

"Onunla amel eden kimse olmasa bile sahih hadisle amel etmek gerekir: İmam Şafii radıyallahu anh meşhur er-Risale'sinde şöyle demiştir:

"Ömer b. el-Hattab radıyallahu anh başparmaktan dolayı on beş deve diyete hükmetmişti. Amr b. Hazm ailesindeki mektupta Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in:

"**Her parmaktan dolayı on deve gerekir**" hükmü bulununca buna göre amel etmeye başladılar. Amr b. Hazm ailesindeki mektubun Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in mektubu olduğu sabit oluncaya kadar kabul etmediler.

Bu hadiste iki delalet vardır:

Birincisi; haberin kabulüdür. Diğeri ise haberin sabit olduğu zaman kabul edilmesidir. İsterse kabul ettikleri böyle bir haberle daha önceden imamlardan hiçbirinin uygulaması olmasın.

Yine imamlardan birinin bir uygulaması olsa, sonra Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'den bu uygulamaya aykırı

bir haber bulunsa, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den gelen haber için bu uygulama terk edilir.

Bu gösterir ki Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hadisi bizatihi sabit olur, kendisinden sonrakilerin ameliyle değil!"

İtiraz eden birisi şöyle diyebilir: "*Bizim sahabe ve onlara güzellikle tabi olanlardan birinin ameli olmasa dahi bu hadisle amel etme hakkımız var mıdır*?" Ona denilir ki:

"Şayet hadis, hadis ehline göre güvenilir yollarla sabit olmuşsa onunla amel etmek gerekir. Dört imam ve başkaları gibi fıkıh imamlardan biri bu hadisle amel etmiş olsun veya olmasın fark etmez.

Yine şayet bir kimse: "*Biz bu hadisle amel eden bir sahabe veya tabiin bilmiyoruz*" derse, ona denilir ki:

Bizim bunu bilmiyor olmamız, böyle bir şey olmadığını bilmemiz demek değildir. Onlar amel etmiş, fakat bize nakledilmemiş olabilir. Allah Teâlâ dinini korumaya kefil olmuştur. O da Kitap ve Sünnettir.

Sahabenin ameline gelince sahabi masum değildir, onun fiili bağlayıcı bir hüccet değildir. Ona vahiy gelmemektedir. Allah Teâlâ sahabinin fiilini bizim için korumaya kefil olmamıştır.

Biz sahabinin, bildiği ve kendisine ulaşan hadis ile amel ettiğine hüsnü zan ederiz. Haberi vahid denilen şey bile olsa sahabi onunla amel ederdi. Nitekim kıblenin değiştirilmesi hakkındaki kıssa buna örnektir. Şayet haber

nesh edilmiş veya tahsis edilmiş ise, nesh eden veya tahsis eden yahut takyid eden delil bulunmalıdır. Böyle bir delil varsa bize nakledilir ki, bu da Allah'ın dinini korumasındandır.

Sahih sünnet ile amel etmeden önce buna aykırı bir rivayet bulunduğunu araştırmak gerekir mi?

Şeyh Abdulhayy b. es-Sıddık el-Gımarî el-Hasenî şöyle demiştir:

"Taklitçilerin Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den sabir olan sahih sünnetleri reddetmek için sebep olarak ileri sürdüğü mazeretlerden birisi de hadis ile amel etmenin, ona muarız (aykırı bir delil) bulunup bulunmadığını araştırmaya ihtiyacı olduğunu söylemeleridir.

Bazen hadis bir şeyin farz veya haram yahut mendup olduğuna delalet eder, hâlbuki bunun aksini gösteren veya nesh edildiğini gösteren başka bir muarız bulunabilir derler.

Böyle bir şeyin varlığını veya yokluğunu tahkik etmeye de imamlardan başkasının ehil olmadığını, onlardan sonra gelen âlimlerin ise bunu bilmeye yolları bulunmadığını da söylerler.

Taklitçilerin Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetini arkalarına atmak ve hiçbir şekilde te'vil ihtimali

olamayan apaçık bir nas bile olsa, imamlarının sözlerini bunun önüne geçirmek için vesile edindikleri mazeretlerden biri budur.

Onların bu mazeretleri batıldır. Delilden yoksundur. Bu ancak taklitçilerin ve onların kuyruğu olan yeni yetmelerin cehaletleri, donuklukları ve taassuplarına dayalı heveslerinden ibarettir. Nitelim aşağıda gelecek deliller bunu gösterir:

Bu mazeretin batıl ve bozuk olduğunu gösteren birinci delil:

İmam Takıyuddin es-Subkî'nin İmam Şafii rahimehullah'ın:

"Hadis sahihse mezhebim odur" sözünün manası ile ilgili olarak yazdığı risalesinde söylediği şu sözlerdir:

"Şüphesiz sahih hadislere muarız olan bir şeyin olmadığı üzerinde ittifak edilmiştir. Usulcüler haberi vahidin, mütevatir habere, Kur'an'a, icmaya veya akla çelişik olmasının ancak bir varsayım olduğunu, hakikatte böyle bir şeyin olmadığını söylemişlerdir. Kim böyle bir şey iddia ederse ona açıklar ve reddederiz demişlerdir.

Yine haberi vahidlerden birbirine çelişik olup araları cem edilemeyecek iki sahih haber bulunmamaktadır. Şafii hadisleri araştırıp bu neticeye ulaşmış, birçok yerde bunu açıklamıştır. Amel etmek için sadece sıhhati hususunda duraklamış, muarızı bulunmayıp hadis sahih olduğu zaman onunla amel etmek gerektiğini açıklamıştır.

Usulcülerin söylediği şudur: varsayımlar gerçek değildir. Bu önemli bir noktadır

"Hadis sahih olduğu zaman mezhebim odur" sözü buna işaret etmektedir. Zira bunu mutlak olarak söylemiş ve sıhhati yanında başka bir şart zikretmemiştir.[1]

Takıyuddin es-Subkî, araları bulunamayacak şekilde birbirine çelişik olan iki sahih hadisin bulunmadığını beyan etmiştir. Şafii rahimehullah da bunu birçok yerde açıklamıştır.

Bu yüzden hadisle amel etmek, o hadisin sahih olup olmamasına bağlıdır. Çünkü onun hakikatte bir muarızı yoktur. Usulcüler varsayımların hakiki olmadığını söylemişlerdir.

İşte bu bahsi geçen mazeretlerin batıl ve bozuk olduğuna delalet etmeye yeterlidir. Çünkü din ilimlerinde önemli bir konumları olan iki büyük imam bunu ifade etmektedirler.

Bu iki büyük imamın söylediği şeyi destekleyen unsurlar şunlardır:

İkinci delil:

Aslılan dinde çelişki olmamasıdır. Zira Allah Teâlâ dinini çelişkili olarak ve birbirine çelişmesi için

[1] Hafız Ebu'l-Feyz rahimehullah, Mine'l-Mesnevî ve'l-Bettar (s.84, el-Envar baskısı)

indirmemiştir. Bilakis Kur'an'ı ve vahyi birbirini tasdik edici olarak indirmiştir.

Sünnet'in de Kur'an gibi olduğu hususunda icma vardır. Hatta sünnet, "Allah'ın kitabı" ismine dâhildir. Nitekim Hafız İbn Hacer Fethu'l-Bari'de Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in

"**Aranızda Allah'ın kitabıyla hükmedeceğim**" deyip, onların aralarında ancak sünnetiyle hükmetmesi hakkında şöyle demiştir:

"Çünkü hepsi de Allah Teâlâ katından vahiydir. O kendisine vahyedilen bir vahiyden başkası değildir. Bu, çelişki bulunmamasının asıl oluşuna ve sahih hadise tutunmak gerektiğine delildir. Nitekim fıkıh usulünde kararlaştırıldığı üzere nas bulunmadığı zaman asla tutunulur. Bu asıl, hadislerde çelişki bulunmamasıdır.

Üçüncü delil;

Sahih hadis yakîn ifade eder, ona çelişik olan şey ise varlığında şüphe bulunan bir ihtimaldir. Din usulündeki kaidelerden birisi, kesin olan şeyin (yakînin) muhtemel varsayımla terk edilemeyeceğidir.

Dördüncü delil:

Sahabe radıyallahu anhum'un ameli zikredilen bu şartın aksine olarak devam etmiştir. Zira onlar hiç duraklamadan ve muarızı olup olmadığını araştırmadan hadislerle amel ediyorlardı. Kendilerine bir hadis ulaştığı

zaman ona tutunuyor ve gereğiyle amel ediyorlardı. Bu konudaki hükümleri çoktur. Şayet bunlar araştırılsa, İbn Kayyım rahimehullah'ın İ'lamu'l-Muvakki'inde dediği gibi cilt dolusu kitap çıkar.

Beşinci delil:

Taklitçilerin, sahih hadisle amel etmeden önce, ona muarız bulunup bulunmadığını araştırmak gerektiği iddialarını kabul edecek olursak, imamların zamanına göre, şimdiki zamanımızda bunu bilmenin çok daha kolay olduğunu söyleriz.

Zira bizim zamanımızda, yeni baskı teknolojisi sebebiyle sünnet kitapları sayılamayacak tür ve sayılarıyla mevcuttur.

Araştırmacı kesin olarak muarız bulunup bulunmadığını ortaya koyabilir ve hiçbir tereddüt ve şüpheye yer kalmaksızın varılan hükme gönüller mutmain olur. Bilindiği gibi bu durum imamların zamanında mümkün değildi.

Onlara ulaşan sünnet, bugünkü gibi tamamen tedvin edilmiş değildi, bilakis çeşitli ülkelere dağılmış olan ravilerinin sadırlarında ezberlenmiş olarak hıfzedilmiş idi.

Nitekim halife Mansur, İmam Malik rahimehullah'tan, insanların kendisinin kitabıyla amel etmeye zorlamak için muvafakat istediğinde, İmam bu mazereti gerekçe göstermiştir. İmam Malik bu fikri kabul etmemiştir.

Zira sahabe hadisleri işitmişler, rivayet etmişler, raviler değişik beldelere dağılmışlardır. Halife er-Reşid yine anı şeye davet etmiş ve İmam Malik yine aynı gerekçeyi göstermiştir.

Altıncı delil:

Kendilerine tabi olunan mezheplerin imamları, sahip oldukları görüşlerin çoğuna Kur'an ve sünnetten umumî deliller veya mutlak ifadeler ile hükümde bulunarak tutunmuşlardır.

Hâlbuki bu umumi ifadeleri tahsis eden (özelleştiren), mutlak ifadeleri takyid eden (kayda ve şarta bağlayan) deliller mevcuttur. İmamların sözlerinde özellikle de Ebu Hanife ve Malik'in görüşlerinde bunun örnekleri çoktur.

Ahkâm hadisleri konusunda bilgisi olan herkes bunu iyi bilir. Bu konuların baızısında özel araştırmalar yapılmıştır.

Onlar, görüşleri için açık bir delilin bulunmasına rağmen, muarızın bulunmasını araştırma gereği duymamışlar, hadisle amel etmek için böyle bir muarızı bilmeyi şart koşmamışlardır.

Bu yüzden onların içtihatları birbirinden farklı olmuş, muarızlara vakıf olanlar, onların görüşlerine reddiye vermişlerdir. Nitekim muarızı reddetmemişler, tahsis veya takyid eden delil bulunduğunda, umumi ve mutlak delil ile amel etmeyi sürdürmemişlerdir!

İbn Kudame'nin el-Mugni'sine, Nevevi'nin el-Mecmu'una, Hafız İbn Hacer'in Fethu'l-Bari'sine, Şevkani'nin Neylu'l-Evtar'ına, Emir es-San'an'i'nin Subulu's-Selam'ına ve imamların görüşlerini ve delillerini zikreden daha başka kitaplara bakanlar bu hakikati görürler ve ilimleri yakîne erer.

Bu sebepler, İmam Şafii'nin Irak'taki mezhebini terk edip Mısır'daki yeni mezhebine rücu etmesini gerektirmiştir. Bu da, bu hususu pekiştiren şeylerdendir.

Yedinci delil;

Muarız bulunmadığını bilmek, sünnet hakkında kapsamlı bilgiyi ve hükümleri idrak etmeyi gerektirir. Zira muarız bulunmadığını bilmek ve kesin olarak muarız bulunmadığına hükmetmek ancak bu özellikle mümkündür.

Sünnet hakkında kapsamlı bilgi ya çok zor veya imkânsızdır. Nitekim bizzat imamların kendileri bunu açıklamışlardır. İkametu'l-Hucce Ala Ademi İhatatu Ehadin Mine'l-Eimmeti'l-Erbaa Bi's-Sunne kitabında bu açıklanmıştır.

Bu da zorunlu olarak; ümmette içtihadı sahih ve makbul olan bir müçtehit bulunmamasını gerektirir. Bu şart ise batıldır ve gerektirdiği sonuç da batıldır.

Sekizinci delil: sünneti terk etmek için iller olarak öne sürülen bu mazeret donuktur. Bu mazeret, onların imamın sözlerini de terk etmelerini gerektirir. Zira imamın

sözlerinde de birçok çelişki vardır. Aynı imamdan tek bir meselede hem haramlığına, hem caiz olduğuna, hem mekruh olduğuna dair sözler rivayet edilir.

Fıkıh kitaplarından haberdar olanlar bunu bilir. Bu durum bütün mezheplerde bolca mevcuttur. Zira imamın birçok sözlerinde bu çelişkili ifadeler sabit olmuştur. Bütün sözlerinde de bu çelişkinin olması mümkündür!

Onlar böylece imamın sözüyle amel etmek için de o söze aykırı bir muarız bulunup bulunmadığını araştırmak zorunda kalırlar!

Hâlbuki onlar bizzat, hadisin muarızını araştırmaya ehil olmadıklarını, kendilerinin itiraf ettikleri gibi araştırmaya ehil değildirler! Onlar yalnızca imamın araştırmaya ehil olduğunu söylüyorlar!

Böylece azıcık aklı olan için hadisle amel etmemek için öne sürdükleri bu mazeretin aslında Allah'ın şeriatının tamamıyla amel etmeyi terk etmeyi gerektirdiği ortaya çıkmaktadır.

İddia edilen bu mazeretin gereği olarak *insanlar olaylarda, ibadetlerde, muamelelerde ne Allah'ın indirdiği kitapla ve sünnetle, ne de imamların sözleriyle sorumlu tutulamazlar, çünkü sünnette veya falan imamın sözünde buna çelişen bir muarızın bulunması ihtimali vardır*! Subhanallah!

Bu düşüncenin batıllığını ve sapıklığını açıklamaya gerek bile yoktur!

Dokuzuncu delil;

Onların durumları şaşırtıcı ve tuhaftır. Mazeretlerinin imamlarının sözleriyle amel etmeyi terk etmeyi de gerektirdiğinden ya gafiller ya da bilmezden geliyorlar.

Onlar kitaplarında tek bir meselede imamlarının veya o imamın usulüne göre hareket eden tercih ashabının çelişkili sözlerini zikrederler, çelişkili olmasına rağmen bütün bunlarla amel edilmesini caiz ve hatta vacip görürler!

Özellikle imamdan veya mezhep içindeki meşhur imamlardan birinden iki görüş rivayet edilse, o zaman tek bir meselede aynı şahıstan; farz kılan ve haram kılan veya caiz kılan ve haram kılan her iki görüşte de sakınca yoktur!!

Mezhepte meşhur olan birbirine çelişik görüşlerle amel etmek caiz, hatta vaciptir!!

Aklî zorunluluk iki çelişik şeyin veya iki zıddın bir araya gelmesinin imkânsız olmasını gerektirir. Zira onlar kendi akıllarıyla düşünmüyorlar, ancak başkalarının akıllarıyla düşünüyorlar!!

İşte o taklitçilerin imamlarından rivayet edilen çelişkili sözlerdeki amelleri ve uygulamaları böyledir!!

Mezheplerine aykırı olan sahih bir hadis gördüklerinde, ona aykırı bir muarız bulunabileceği

ihtimali sebebiyle, onunla amel etmenin caiz olmadığını iddia ederler!!

Hak karşısında inat eden ve batıl üzerinde donup kalan bu kimselerin akıllarına hayret! Nasılda meseleleri ters yüz edip, cehaletin yuva yaptığı akıllarıyla, “belki muarız vardır” ihtimaliyle, hevasından konuşmayan, ancak vahiyle konuşan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in hadisiyle amel etmeyi terk etmeye hükmediyorlar!

Hâlbuki hakikatte itiraz ederek reddettikleri ve amel etmekten yüz çevirdikleri hadislerin çoğunda böyle bir çelişki yoktur. Onlar yalnızca, delilleriyle açıklandığı üzere bâtılın en bâtılı olan hevâ ile itiraz ediyorlar!

İmamın veya mezhebindeki bazı âlimlerin çelişkili sözlerine gelince, bunlarla amel etmeyi terk etmek için muarız olarak görmüyorlar!

Hâlbuki bu çelişkiler muhtemel veya zanni değil, mezhep kitaplarında şahit olunan sabit çelişkilerdir!

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in sünnetini reddedip onunla amel etmeyi terk etmelerine sebep olan “çelişki ihtimalinin ne olduğunu” da bilmiyor olmaları daha da hayret vericidir!

Bununla beraber İmamın veya mezhebindeki âlimin, gereğiyle ameli vacip kabul ettileri sözündeki çelişkiyi ise bilmektedirler!

Onlar Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetini çelişkili görüyor, bu yüzden çelişki olup olmadığını araştırmadıkça onunla amel etmeyi caiz görmüyorlar, böylece bu amelleri günahkârlıktır!

İmamlarının sözlerini çelişkiden selamette görüyor ve bu yüzden hiç duraklamadan ve muarız araştırmadan onların sözüyle amel ediyorlar!

Şayet kişiye içtihat et, sonra mümkün olan en sapık şeyi ortaya çıkar denilse, bundan daha büyük bir sapıklık ve aptallık ortaya çıkaramazdı.

Bu deliller, sünnet ile amel konusunda muarız araştırmayı şart koşmanın batıl olduğunu kesin olarak ortaya koymaktadır.

Kime lafzının delaletini bildiği bir hadis ulaşırsa, mantukundan, mefhumundan veya işaretinden gücü yettiği kadar anladığı şeyle hemen amel etmesi farzdır.

Muarız bulunup bulunmadığını araştırması gerekmez. Eğer amel ettikten sonra ona muarız bir delil ortaya çıkarsa, fıkıh usulünde kararlaştırılan yok ile iki delilin çelişmesi halinde tutulacak yola koyulur.

Sahabe ve tabiinin üzerinde oldukları yok budur. Onlar işittikleri hadisle derhal amel ediyor, muarız bulunup bulunmadığını araştırmıyorlardı. Sonra kendilerine bir muarız ortaya çıkarsa gereğine göre amel ediyorlardı. Onların bu konudaki örnekleri çoktur.

Mezheplere uyanların sünnetle amel etmek için koştukları bu şartı sahabeden ve tabiinden hiç kimse öne sürmemiştir.

Kur'an ve sünnet deliliyle onlar ümmetin en hayırlı ve en bilgili nesilleridir. Hakkatte bu sünnete itiraz ve onu arkaya atıp mezheplerle ameli öne geçirmek için utanç verici ve çirkin bir vesiledir!!

Ancak imamlarının çelişki, zahir, hakikat ve mecaz içeren sözlerine çelişen bir delil olup olmadığını araştırmayı şart koşmazlar!

Fıkıh kitaplarında aynı meselede hem cevaz, hem haramlık, hem mekruhluk hükümlerinin zikredildiği birçok konu sabittir. Bu, onların böyle bir şart koşmadaki, mezheplerini desteklemek ve onu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetiyle amel etmenin önüne geçirmek şeklindeki habis maksatlarına apaçık bir delil değil midir?

Bu yüzden Sünnetle amel etmemek için zayıf gerekçeler öne sürerler fakat imamlarının çelişkili sözleriyle amel etmeyi vacip görürler!

Şüphesiz onlar bu görüşleriyle sapıklıkta çok çok ileri gitmişilerdir. Bir de bunu "selefilik" olarak sunmaları yok mu, Allah hâinlerin ve münafıkların dillerini koparsın! Âmin.

Utanmaz ahlaksız saptırıcılar, "Allah'ın indirdikleri ile hükmetmiyorlar" diye "Müslümanım" diyen kimseleri

tekfir ediyor, Allah'a ve rasulüne iftira ederek, bu kimselerle savaşmaya cihad diyorlar!,

Asıl cihad olan Yahudilerle ve diğer İslam düşmanlarıyla savaşmayı terk ediyorlar, dinleri konusunda da insanları saptırıp şirke davet ediyor, mezhep taklit ederek kendileri şirkin içinde bocalıyorlar.

Böyle ne yaptığını bilmeyen kalabalıklardan beslenen, kameralar karşısında poz verme sarhoşluğuna düşmüş hoca ve hatip taslaklarının yahut hükümetlerle oy ve seçim pazarlığına girmiş şaklabanların mı hakikate uyarmasını, ittiba tevhidine çağırmasını bekliyorsunuz?

Bu davet asırlar önce geldi, bu asırlar içinde defalarca müceddidler tarafından tekrar edildi, lakin gaflete dalmayı, yaşadığı gibi inanmayı, "böyle gelmiş böyle gider"ci, hak ile bâtılı birbirine karıştırıp gri tonlar elde etmeyi pek seven bir ümmet olmakta ısrarcı olduğumuzdan mıdır, hakkın ifade edilmesi hiç işimize gelmiyor!